

การศึกษาการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย

นางสาว อรพินท์ โทธาเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-177-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012710

i 10296062

A STUDY OF NEONATAL CARE OF MOTHERS IN THE NORTHERN REGION OF THAILAND

Miss Orapin Potacharoen

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-177-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดา ในภาคเหนือของ
ประเทศไทย

โดย

นางสาว อรพินท์ โพธาเจริญ

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

อาจารย์ ประนอม รอดคำดี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ประนอม รอดคำดี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย
ชื่อนิสิต	นางสาว อรพินท์ โปธาเจริญ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ประนอม รอดคำดี
ภาควิชา	พยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นมารดาที่พำนักอายุ 1-2 เดือน มาฉีควักขึ้นป้องกันโรคที่คลื่นิคุสุภาพเด็กดีในโรงพยาบาล 12 แห่ง จำนวน 140 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ ความรู้ตามแบบของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) คือ K-R 20 และการปฏิบัติตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach) เท่ากับ 0.63 และ 0.67 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิดต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มารดาที่มีลักษณะครอบครัวต่างกันมีการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1 มารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ มีความรู้ เรื่องพฤติกรรมการณ์นอนและการสัมผัสของทารกต่ำกว่ามารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงและปานกลาง มีความรู้ เรื่องพฤติกรรมการณ์นํ้าถ่ายของทารกต่ำกว่ามารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูง และมีความรู้ เรื่องพฤติกรรมการณ์ร้องของ

ทารกต่ำกว่ามารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจปานกลาง ส่วนการปฏิบัติมารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจ
ต่ำ มีการปฏิบัติ เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการมองของทารกต่ำกว่ามารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงและ
ปานกลาง และมีการปฏิบัติ เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการกินของทารกต่ำกว่ามารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจ
ปานกลาง

1.2 มารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีความรู้ เรื่องพฤติกรรมกรรมการมองและการสัมผัส
ของทารกต่ำกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง และความรู้ เรื่องพฤติกรรมกรรมการร้องของทารกต่ำกว่า
มารดาที่มีระดับการศึกษาสูง และปานกลาง ส่วนการปฏิบัติมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำมีการปฏิบัติ
เกี่ยวกับการมองของทารกต่ำกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง

1.3 มารดาที่มีสามีช่วย เหลือในการบริหารทารกแรก เกิดในครอบครัวที่มีการปฏิบัติ
เกี่ยวกับพฤติกรรมการไต่ยืนของทารกต่ำกว่ามารดาที่บริหารทารกแรก เกิดด้วยตนเอง

2. มารดาที่มีทารกเพศต่างกัน น้ำหนักแรกเกิดของทารกต่างกัน ประสิทธิภาพการบริหาร
ทารกแรกเกิดต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารทารกแรก เกิดไม่แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study of Neonatal Care of Mothers in the
Northern Region of Thailand

Name Miss Orapin Potacharoen

Thesis Advisor Assistant Professor Pranom Othaganout, Ph.D
Mrs. Branom Rodoumdee

Department Nursing Education

Academic Year 1986

ABSTRACT

This research was designed to study and compare maternal knowledge and practice concerning neonatal care. The subjects selected by systemic random sampling techniques, consisted of 140 mothers attending well baby clinic at the hospitals in the Northern Region of Thailand. A structured interview questionnaire developed by the researcher was evaluated by 8 experts for content validity. The reliability of the questionnaire concerning knowledge and practice tested by K-R 20 and Cronbach's alpha coefficient were 0.63 and 0.67 respectively. The statistics used for analysis of data were percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and one way analysis of variance.

The major findings are:

1. There was statistically significant difference at .05 level of both knowledge and practice scores among mothers with different incomes and educational levels. At the same level, there was statistically significant difference of practice scores among mothers with different neonatal care assistance within the family.

1.1 The knowledge of mothers with low incomes were lower than mothers with high and middle incomes in neonatal sleeping and touching behaviors, lower than mothers with high incomes in neonatal bowel movement behaviors and lower than mothers with middle incomes in crying behaviors. The practice of mothers with low incomes were lower than mothers with high and middle incomes in neonatal sighted behaviors and lower than mothers with middle incomes in neonatal feeding behaviors.

1.2 The knowledge of mothers with low educational levels were lower than mothers with high educational levels in neonatal sighted and touching behaviors and lower than mothers with high and middle educational levels in neonatal crying behaviors. The practice of mothers with low educational levels were lower than mothers with high educational levels in neonatal sighted behaviors.

1.3 The practice of mothers who had their husband helped them for neonatal care were higher than the mothers who care the neonate by themselves.

2. There was no statistically significant difference at .05 level of both knowledge and practice between mothers with different neonatal sex, birth weight and neonatal care experiences.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย และอาจารย์ ประนอม รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด คำแนะนำ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ เป็นอย่างดีตลอดมา นอกจากนี้ขอทราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัยด้วยความกรุณาและสนใจอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่าน เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าพยาบาล ตลอดจนพยาบาลในหน่วย คลินิกสุขภาพเด็กดี เวชกรรมสังคม และฝ่ายส่งเสริมของ โรงพยาบาลต่าง ๆ ที่กรุณาให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่มีส่วนในกำลังใจและช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อรพินท์ โปธาเจริญ

ศูนย์วิทยพัธพยาคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ปัญหาของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ขั้นตอนความรู้	10
การบริหารทารกแรกเกิดของมารดา	13
ความต้องการของทารก	14
พฤติกรรมของทารก	15
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทารกแรกเกิดของมารดา	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทารกแรกเกิดของมารดา	35
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	38
ประชากร	38
ตัวอย่างประชากร	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การหาความตรงของ เนื้อหา	43
การหาความเที่ยง	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปผลการวิจัย	73
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	79
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	88
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล	89
ภาคผนวก ข รายชื่อทรงคุณวุฒิ	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
ประวัติผู้เขียน	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรโดยเฉลี่ยต่อ 1 เคียง จำแนกตามจังหวัด	39
2	จำนวนมารดาที่เป็นตัวอย่างประชากร จำแนกตามจังหวัดและโรงพยาบาล ..	40
3	วัน เวลาที่มารดาพามาฉีดวัคซีนป้องกันโรค จำแนกตามโรงพยาบาล ...	44
4	จำนวนและร้อยละของมารดาที่เป็นตัวอย่างประชากร จำแนกตามสถานภาพ ของมารดา	47
5	จำนวนและร้อยละของมารดา จำแนกตามแหล่งได้รับความรู้เรื่องการบริบาล ทารกแรกเกิด	49
6	ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ เรื่อง การบริบาลทารกแรก เกิดของมารดา จำแนกตามพฤติกรรมของทารก	54
7	ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาล ทารกแรกเกิดของมารดา จำแนกตามพฤติกรรมของทารก	56
8	ค่าทดสอบความแตกต่างของความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาลทารก แรกเกิดของมารดาที่มีทารกเพศต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมของทารก	57
9	ค่าทดสอบความแปรปรวนของความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาลทารกแรก เกิดของมารดาที่มีทารกน้ำหนักแรกเกิดต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมทารก ..	58
10	ค่าความแปรปรวนของความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิด ของมารดาที่มีลักษณะครอบครัวต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมทารก	59
11	ค่าความแตกต่างของการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาที่มี ลักษณะครอบครัวต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการได้ยิน	61
12	ความแปรปรวนของความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิด ของมารดาที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมทารก	62
13	ค่าความแตกต่างของความรู้ เรื่องการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการนอนของทารก	64
14	ค่าความแตกต่างของความรู้ เรื่องการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาที่มีฐานะ	

ตารางที่

หน้า

	ทางเศรษฐกิจต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการจับถ้ำของทารก	65
15	ค่าความแตกต่างของความรู้ เรื่องการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการร้องของทารก	66
16	ค่าความแตกต่างของความรู้ เรื่องการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการสัมผัสของทารก	67
17	ค่าความแตกต่างของการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการนอนของทารก	68
18	ค่าความแตกต่างของการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการกินของทารก	69
19	ค่าความแปรปรวนของความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมทารก	70
20	ค่าความแตกต่างของความรู้ เรื่องการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการนอนของทารก	71
21	ค่าความแตกต่างของความรู้ เรื่องการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการร้องของทารก	72
22	ค่าความแตกต่างของความรู้ เรื่องการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการสัมผัสของทารก	73
23	ค่าความแตกต่างของการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จำแนกตามพฤติกรรมการนอนของทารก	74
24	ค่าทดสอบความแตกต่างของความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารทารกแรกเกิดของมารดาที่มีและไม่มีประสบการณ์การบริหารทารกแรกเกิด จำแนกตามพฤติกรรมทารก	75